

1708 Een zeer roerige vastenavondsviering

Als alles goed gaat, hoor of lees je er weinig over.

Maar als het verkeerd loopt ...

Vastenavond wordt in Meijel al eeuwen gevierd, op weg naar de veertigdaagse vasten, geen probleem. Maar zo'n driehonderd jaar geleden ging het flink mis. Of was er boze opzet in het spel ?

Advocaat Adam Francis Hillen, die als scholtis namens de vrouwe van Meijel Maria Margaretha Louisa van Millendonk vanaf 1693 het Peeldorp bestuurde, was niet echt bevriend met de inwoners. Hij was streng in de regel en onredelijk autoritair.

Er is geen scholtis geweest, die zoveel botsingen met de Meijelse inwoners heeft gehad als hij.

In juli 1706 daagde hij Lendert Hendrickx, Willem Claessen, Peter Nijssen en Hendrick Jan Martens den Smedt voor de Meijelse dingbank, de rechtbank met de zeven Meijelse schepenen als rechters.

Het einde van de Dorpsstraat voor 1936.

Helemaal links De Keulse Karre, een herberg die in 1645 werd gebouwd. Daar vergaderden de schepenen van 1645 tot 1752, daar werd ook de Meijelse dingbank van schepenen 'gespannen' en daar was het in 1708 een bonte vastenavond.

Hij beschuldigde de gedaagden ervan, dat zij met diefstal drinkgeld hadden afgeperst bij een huwelijkspaar, omdat ze niet op de bruiloft waren uitgenodigd.

De beklagden ontkenden en zeiden dat zij slechts een grap hadden uitgehaald. Volgens hen hadden ze alleen het rad bij het huis van molenaar Jan Janssen gepakt tijdens

het huwelijksfeest van diens zoon. Ze hadden dat rad naar de herberg van Lieske Bartels gebracht, naar de Keulse Karre in de Dorpsstraat dus, en later hadden ze het weer naar het molenhuis vervoerd.

De scholtis kon niet bewijzen, dat ze deze openbare oproerige actie begaan hadden om 'huylbier' (een vat huwelijksbier voor vrienden van de bruidegom) te krijgen.

Het was de laatste actie van schout Hillen in Meijel, hij verscheen hier nooit meer, maar hield wel contact met enige 'verklikkers'.

Die vertelden hem wat tijdens de vastenavondviering van 19 februari 1708 en de dagen erna was gebeurd in herberg de Keulse Karre. Uit de weinig stukjes overgebleven archief blijkt dat er sprake was van enorm drankmisbruik met onder meer vechtpartijen en overtreding van de regels voor sluitingstijden zoals die door de Ordonnantie van 29 januari 1689 waren vastgesteld. Bovendien was er een vrouw in het spel, Anna van Jan Areth.

Het moet een aantal dagen een enorme uitspatting geweest zijn, geen echte voorbereiding op Aswoensdag.

Waarnemend scholtis Carolus de Bellevaux daagde daarom eenentwintig Meijelsen tussen zestien en vijfendertig jaar voor de Meijelse dingbank: Peter Willems, Willem Coenen, Wjlm Claessen, Jan Klaessen, Jan Bollen, Peter Nijssen, Jan Hendricks, Jan Martens, Theunis Martens, Ariaen Sissen, Jacob Franssen, Goort Gijsberts, Jan den Mulder, Hendrick Jan Martens, Jan Aerts, Theunis Hendricks, Joost Janssens, Lennert Bartels, Jan Bartels, Jan Nijssen en Sisken Thonis.

Zij werden beschuldigd van liederlijk gedrag met drank en vrouwen.

Daarbij speelde een 'briefken' een belangrijke rol.

In dat briefken werden in 29 opmerkingen en vragen de wantoestanden in Meijel uiteengezet.

Het briefken is helaas verloren gegaan en het was niet voorzien van de naam van de afzender. Gezien de nog bewaarde procesgegevens wordt duidelijk, dat het moeilijk en zeer puntsgewijs opgestelde stuk geschreven was door bovengenoemde advocaat Hillen, die hiermee de Meijelsen heeft willen terugpakken.

Het werd een proces met zo'n 25 zittingen in twee jaar, waarbij Lieske Bartels als herbergierster van de Keulse Karre en haar zoon Jacob, pastoor Tilman Spee, kapelaan Jan van Loon (die de moeilijke tekst van Hillen niet kon lezen) en gerichtsbode Lennert Gevers moesten komen getuigen, evenals enige 'buytenheymen' (niet-Meijelsen).

*Jan-Miense Molenaer
'Boeren in een herberg'*

Bovendien moesten drie van de zeven Meijelse schepenen, Claes Willems, Nijs Nijssen en Coen Venmans, vervangen worden door onpartijdige Nederweertsen, omdat zich bij de gedaagden ook zonen van hen bevonden. Willem de zoon van Coen Venmans was overigens de enige die schuld bekende.

Gemeentesecretaris Jean van Straelen mocht niet meer bij het geheime overleg van de schepenen zitten, want hij 'lekte', bracht gegevens naar buiten. Hij werd vervangen door J.G. Banneux. Er werden ook nog enige rechtsgeleerden naar Meijel gehaald om de schepenen van advies te dienen.

De beklaagden werden verdedigd door procureur De Bal, maar deze kon niet verhinderen, dat de beklaagden in juli 1710 veroordeeld werden om samen de kosten van het proces, inclusief de onkosten voor de Nederweertse schepenen en de rechtsgeleerden, te betalen.

Het bontst zal Peter Willems het tijdens vastenavond 1708 gemaakt hebben. Hij moest het zesde deel van al die kosten betalen.

Tja, een gevolg van een uit de hand gelopen dorpsfeest.

henk willems

Gegevens: RHCL Maastricht, Archief Schepenbank Meijel,

